

Gazdaságpolitika a lengyel választások után

Wisniewski Anna

Gyökeres változásokat ígér a lengyel gazdaságpolitikában a 2007. október 21-én megtartott előrehozott választások győztes pártja, a jobboldali liberális Polgári Platform. A hivatalos eredmények szerint a Polgári Platform 209 helyet szerzett a lengyel parlament alsóházában, a 460 fős szejmben. Koalíciós partnere, a lengyel parasztpárt (PSL) 31 képviselői mandátumot kapott. Ezúttal tehát többségi és működőképes koalíció alakulhat Lengyelországban. A koalíciós egyeztetések is erre utaltak, hiszen nem volt szükség éjszakába nyúló tárgyalásokra. A két párt a főbb vonalakban meg tudott egyezni, s a részletkérdéseken a kormányváltás érdekében nem akartak sokáig időzni.

Az új kormány megalakulása körüli egyetlen bizonytalanságot a köztársasági elnök, Lech Kaczynski hosszú hallgatása jelentette (aki a választás eredményeképpen megbukott kormány miniszterelnökének, Jaroslaw Kaczynskinek az ikertestvére). Nemsokára ennek okára is fény derült, amikor az elnök több nap elteltével hivatalosan is elismerte a választási eredményt, és Donald Tusknak adta meg a kormányalakítás jogát. A köztársasági elnök hosszú hallgatásának okát Tuskkal szembeni neheztelésével magyarázta, aki szerinte nem közjogi méltóságként, hanem Jaroslaw Kaczynski ikertestvéreként szólította (és sértette meg) őt a választási kampány során. S bár az elnök azt is hozzátette, hogy együttműködésre törekszik az új kormánnyal, a bizonyos kérdésekben már most körvonalazódó véleménykülönbségekben az új kormány biztosan nem számíthat majd a köztársasági elnök támogatására. Ez ha nem is akadályozza meg, de némileg biztosan megnehezítheti a kedvező konjunktúra ellenére ko-

moly kihívásoknak elébe néző új kormány helyzetét.

S hogy melyek lesznek azok a területek, amelyeket az új kormány hangsúlyosan tervez majd kezelni a jövőben? Valamennyi olyan terület, amely háttérbe szorult a Kaczynski-kormányzás alatt. Vagyis hangsúlyosan központi szerepet kap majd a gazdaságpolitika, ezen belül az adópolitika és az euró bevezetése, illetve az elmúlt években sanyarú sorsot megélt külpolitika, melynek feladata Lengyelország respektjének visszaállítása lesz. Jelzésértékű, hogy Donald Tusk első útja Brüsszelbe vezet majd, s csak ezt követően utazik Washingtonba, illetve Moszkvába. Amíg az Egyesült Államokkal elsősorban a lengyel katonai kontingens kivonását szeretné megtárgyalni, addig Moszkvával az igencsak megromlott kétoldalú kapcsolatok javítására tesz majd kísérletet az új kormányfő. Az első reakciók arra utalnak, hogy Putyin hajlana is erre, csakúgy mint az ország nyugati szomszédja, Németország. Donald Tuskot nem véletlenül ünnepelte a német média, hiszen a Polgári Platform vezette kormányváltás várhatóan érezhető javulást hozhat a lengyel-német viszonyba is. Angela Merkel hiába igyekezett maximális toleranciával fordulni a korábbi vezetéshez, személyes véleményét Jaroslaw Kaczynski nem volt képes kormányfőként maga mögött hagyni, kijelentéseivel óriási károkat okozott Lengyelország presztizsének számos nemzetközi fórumon. Tusknak nem kisebb feladata lesz, mint ezeket a „hibákat” valamiképpen orvosolni.

Ugyanez vonatkozik a gazdaságpolitikára, ahol a Kaczynski-kormány károkat nem okozhatott, hiszen gyakorlatilag nem volt gazdaságpolitikája. A jelenlegi konjunktúra azonban nem tartható fenn a végtelenségig

teljesen passzív gazdaságirányítás mellett. A következő kormánynak az „elvesztegetett két esztendő” – ahogy az elmúlt érat lengyel gazdasági szakértők emlegetik – kell behoznia, s aktív gazdaságpolitikával a konjunktúrát, ha lehet, minél hosszabb ideig kitolni. A 2006-ban 6,2 százalékos GDP-növekedés 2007-ben a várakozások szerint 6,5 százalékra emelkedik, ugyanakkor a növekedés ilyen gyors üteme a következő években már nehezen lesz fenntartható. 2008-ra 5,2 százalékos GDP-bővülést jósolnak a nemzetközi intézmények, ugyanakkor az amerikai hitelválság begyűrűzése az európai piacokra biztosan érezteti majd hatását a lengyel gazdasági konjunktúrán is, ezért 2009 és 2012 között a növekedés mérséklődésére kell számítani, ami a négy-százalékos szinten marad majd. A prognózis biztosan hatással lesz majd a kormány euróbevezetéssel kapcsolatos stratégiájára. Persze nem az euróbevezetésére, amelyet a Tusk-vezetés még a futball EB előtt, vagyis legkésőbb 2012 januárjáig meg akar lépni. Konkrétan ez azt jelentheti, hogy a költségvetési hiány elmúlt években – éppen a kedvező konjunktúrának köszönhetően – gyors ütemben a háromszázalékos GDP-arányos mérték felé közeledő szintjének fenntartása, illetve a további csökkentése érdekében biztosan Varsónak is át kell majd alakítania a költségvetés szerkezetét. Ez a szerkezetváltás már eddig is folyamatos volt, s az adminisztratív és szociális kiadások helyét egyre nagyobb mértékben vették át – persze részben az EU strukturális alapjainak hatására – a fejlesztési jellegű kiadások. A jobboldali liberálisok további racionalizálásra törekednek majd a hatékonyság érdekében. Csak így tartható az a konvergencia-programban felvázolt ütemterv, amelynek értelmében a 2005-ben még 4,3 százalékos, 2006-ban 3,9, 2007-ben várhatóan 3,1 százalékos GDP-arányos hiány 2008-ra két százalék alá csökkenjen. A növekedés lassulása az adósságállomány szempontjából is veszélyeket rejt magában, mert az államadósság mértéke rohamosan nő. A 2005-ben még 47,1 százalékos GDP-arányos adósságállomány a kedvező konjunktúra mellett is 47,7 százalékra bővült. Az infláció mindemellett tartósan alacsony szinten maradt, és a várakozások szerint ez fenn is tartható. A 2005-ben 2,5 százalékos inflációs ráta 2006-ban 1,3 százalékra csökkent, majd az élelmiszerárak világpiacon emelkedésének, illetve a külföldi munkavállalás reálibérekre gyakorolt hatására 2007-re 2,2 százalékra emelkedett. Elemzések

szerint azonban még a fenti külső hatások mellett is fenntartható a 2,5 százalékos körüli inflációs szint Lengyelországban az elkövetkező években.

A korábbi szkeptikus hozzáállás után most az euróbevezetés célját zászlajára tűző kormány-stratégia mellett más területeken is változások következhetnek be a lengyel gazdaság-irányításban. Az új kormánnyal biztosan liberálisabb szemlélet érvényesül majd, ami a tervek szerint megmutatkozik majd rövid távon az adópolitikában, az állam szerepének értelmezésében, illetve a privatizáció kezelésében. A Polgári Platform már a választási kampány során sem rejtette véka alá, hogy tervbe vette az egységesen 15 százalékos adókulcs bevezetését, amelyet gazdaságélénkítő eszközként kíván alkalmazni. Emellett eltörlik a tőkenyereség után, illetve a kamatokra kivetett adókat, mert ösztönözve a megtakarítási kedvet a gazdaságban. Az állam szerepe jelentősen átalakul majd, mert terveik között szerepel csökkenteni azon vállalatok számát, ahol az állam aranyrészesvényes még ma is, s bátrabban folytatja majd a sokáig halogatott privatizációs programot is a Tusk vezette kabinet. A gyógyszeriparban, a vegyiparban, a hajógyártásban, illetve az elektronikai iparágban terveznek értékesíteni vállalatokat, ami azonban nem jelenti azt, hogy bizonyos stratégiai szempontból fontos területekhez (vasút, állami erdők, értékpapír, szerencsejáték stb.) nem ragaszkodik majd az állam. A tervek sokaságát vázolta fel a Csipkerózsika-álomból felébredő lengyel gazdaságirányításnak a jobbliberális koalíció, s ha ezeknek csak töredéke valósul is meg, akkor is nyert Lengyelország, mert még jó időben kezdett felkészülni a nehezebb esztendőkre.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról